“TOVUSH VA MUSIQA UYG‘UNLIGI: TOVUSH ESTETIKASINING MUSIQIY TAFAKKURDAGI AHAMIYATI”

Xakimjonova Go‘zal Abdunabi qizi O‘zMPU talabasi

Qo‘ziboyev Vohidjon Alijon o‘g‘li O‘zMPU o‘qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada musiqaning inson tafakkuri, ruhiyati va intellektual rivojlanishiga ko‘rsatadigan ta’siri ilmiy-nazariy ko‘rib chiqildi. Tovush va musiqiy tovushlarning xususiyatlari, ularning inson psixikasiga ta’siri hamda musiqaning diqqat, xotira, tasavvur va mantiqiy fikrlash jarayonlarini rivojlantirishdagi o‘rni yoritilgan. Musiqaning inson hissiyotlari, dunyoqarashi va ma’naviy kamolotiga ta’siri haqida fikr yuritilib, musiqiy tafakkurni rivojlantirishning ahamiyati bayon etildi

Kalit so‘zlar: Musiqa, tovush, musiqiy tovush, psixologiya, musiqiy tafakkur, inson ruhiyati, xotira, diqqat, hissiyot, intellektual rivojlanish, musiqaning ta’siri.

“Harmony of sound and music: The importance of sound aesthetics in musical thinking”

Khakimjonova Gozal Abdunabi qizi is a student of NPUU

Koziboyev Vohidjon Alijon og‘li is a teacher of NPUU

Annotation: The article studies the influence of music on human thinking, psyche and intellectual development scientifically and theoretically. The characteristics of sonorous musical sounds, as well as the influence of music on the human psyche, the role of music in the development of attention, memory, imagination and logical thinking processes are emphasized. The influence of music on human emotions, worldview and spiritual maturity is discussed, and the importance of developing musical thinking is described

Keywords: Music, sounds, musical sounds, psychology, musical thinking, human psyche, memory, attention, emotions, intellectual energy, influence of music.

«Гармония звука и музыки: значение звуковой эстетики в музыкальном мышлении»

Хакимжонова Гозал Абдунаби кызы студентка УНПУ

Козыбоев Вохиджон Алиджон углы преподаватель УНПУ

Аннотация: В статье научно и теоретически исследуется влияние музыки на мышление, психику и интеллектуальное развитие человека. Подчеркиваются характеристики музыкальных звуков, а также влияние музыки на психику человека, роль музыки в развитии внимания, памяти, воображения и логического мышления. Обсуждается влияние музыки на эмоции, мировоззрение и духовную зрелость человека, а также подчеркивается важность развития музыкального мышления.

Ключевые слова: Музыка, звуки, музыкальные звуки, психология, музыкальное мышление, психика человека, память, внимание, эмоции, интеллектуальная энергия, влияние музыки.

Tovush mexanik energiyaning materiya bo‘ylab to‘lqinlar yordamida tarqalishidir. Tovush xususiyatlarining inson psixikasiga ruhiy ta'sirbaxsh tovushlarining bir necha turlari mavjud bo‘lib, bular, tabiiy tovush xususiyatlari, moddiy-ma'naviy tovushlar, texnik-vositalardan tovushlar, musiqiy tovush turlaridir. Ikki xil tovushlar mavjud. Shovqinli tovushlar va musiqiy tovushlar. Kundalik turmushda tovush atamasini havoda tarqaluvchi va odam eshita oladigan to‘lqinlarga nisbatan qo‘llashadi. **Tovush** — musiqada esa ifoda kuchiga ega eng kichik tarkibiy qismi. Musiqa inson miyasiga chuqur ta'sir ko‘rsatadi, miyaning hissiyot, xotira va tilni qayta ishlash bilan bog‘liq turli sohalarini faollashtiradi. Musiqa tinglaganimizda, u miyamizning mukofot markazini faollashtiradi va zavq va mukofot bilan bog‘liq bo‘lgan neyrotransmitter dopaminni chiqaradi. Bu musiqa tinglash nima uchun zavq va baxt hissini uyg‘otishi mumkinligini tushuntiradi. keksa yoshdagilarda xotira va kognitiv funktsiyaga ijobiy ta'sir ko‘rsatishi isbotlangan. Musiqa orqali insonning dunyoqarashini o‘stiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, musiqa tinglash xotirani eslab qolish va tanib olishni, shuningdek, yangi ma'lumotlarni o‘rganish va qayta ishlash

qobiliyatini yaxshilashi mumkin. Musiqaning kognitiv funktsiyaga ta'siri uning miyadagi turli nerv yo‘llarini rag‘batlantirish qobiliyatidan kelib chiqadi, bu esa miyaning umumiy faoliyatini yaxshilaydi deb hisoblanadi. Musiqa, shuningdek, diqqat va diqqatni jamlashni yaxshilaydi, bu esa uni kognitiv faoliyatni yaxshilash uchun samarali vositaga aylantiradi. Musiqa inson ongiga ta’sir kuchi insonlarning, tafakkurini oshiradi, xotirasi mustahkamlanadi.

Musiqiy tafkkurni rivojlantirish- bu musiqani chuqurroq tushunish, ijodiy fikrlashni oshirish va musiqiy sezuvchanlikni rivojlantirish jarayoni. Bu nafaqat musiqachilar, balki musiqani sevadigan har bir kishi uchun foydali. Musiqa nafaqat quvonch, balki bilimning ham ajoyib manbai bo‘lib, u insonga turli xil ma'lumotlarni o‘zlashtirishga yordam beradi. San'at boshqa ma'naviy faoliyat shakllari bera olmaydigan savollarga javob beradi. Ko‘pincha, bu savollar inson hayotidagi eng muhim savollardir. San'at insonni his qilish va mulohaza yuritishga majbur qilish orqali insonning mavjudligini oqlaydi va hayotni oliy maqsad bilan to‘ldiradi. Musiqa - bu insonning voqelikni yaxlit idrok etish qobiliyati uchun zarur bo‘lgan tasavvurli fikrlash sohasidir. Ming yilliklar davomida musiqa hissiyotlarni, hissiy sezgirlikni rivojlantirish va atrofdagi dunyoni yanada nozik va sezgir tushunishni rivojlantirish san'ati sifatida rivojlandi. Musiqa odamlarga koinotning go‘zalligini tushunishni, unda bilishning boshqa har qanday usulidan tashqarida bo‘lgan narsani kashf etishni o‘rgatdi. Musiqa bilan shug‘ullanish tasavvurli va hissiy idrokni rivojlantirish uchun noyob sharoitlar yaratadi.

Musiqa inson tafakkuri, ruhiyati va intellektual rivojlanishiga kuchli ta’sir ko‘rsatuvchi muhim san’at turidir. Musiqiy tovushlar inson miyasidagi diqqat, xotira, tasavvur va mantiqiy fikrlash jarayonlarini faollashtirib, tafakkurning rivojlanishiga xizmat qiladi. Musiqiy na’munalar insonning hissiy barqarorligini oshirish bilan bir qatorda, ijodiy va analitik fikrlash qobiliyatini ham shakllantiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, musiqa insonning nafaqat estetik didini, balki dunyoqarashi va fikrlash madaniyatini ham boyitadi. Musiqa orqali inson voqea-hodisalarni chuqurroq anglaydi, his-tuyg‘ularini boshqarishni o‘rganadi, mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini

rivojlantiradi. Musiqa tafakkurni charxlovchi, inson ongini boyituvchi va shaxs kamolotiga xizmat qiluvchi kuchli ma’naviy omil hisoblanadi

Xulosa qilib aytganda, inson ruhiyati mexanizmi huddi organism uchun vitaminlarga muhtoj bo‘lgani kabi, ma’daniy ozuqaga ham muhtoj.

Foydalanilgan Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Musiqa psixologiyasi. Wayne J. Gardner. Musiqa psixologiyasi.
2. Vikipediya. “Tovush” maqolasi
3. MUSIQIY TOVUSHLARINING XUSUSIYATLARI TENDENTSIYALARI. To‘xtayev Firdavs Obid-o‘g‘li. “MUSIQIY TOVUSHLARINING XUSUSIYATLARI TENDENTSIYALARI” // “JOURNAL OF SCIENCE-INNOVATIVE RESEARCH IN UZBEKISTAN” jurnali. 2024-yil, dekabr.
4. MUSIQANING FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI. Baxtizina D. I. "musiqaning tafakkurni shakllantirishga ta'siri".